

Koliko je ciljeva ostvareno nakon 25 godina BRICS-a?

Kategorija: SVIJETAžurirano: Ponedjeljak, 14 Rujan 2026 12:22

Objavljeno: Ponedjeljak, 14 Rujan 2026 12:22

Investicijski koncept, smišljen da usmjeri kapital prema tržištima u usponu, a ne politički. Na inicijativu ruskog predsjednika Vladimira Putina, četiri zemlje počele su 2006. održavati diplomatske sastanke, da bi 2009. u Jekaterinburgu održale prvi formalni sastanak na vrhu.

Južnoafrička Republika pridružila se 2010., pretvorivši BRIC u BRICS. Blok je ostao nepromijenjen sve do 2024., kad su punopravno članstvo dobili Egipat, Etiopija, Iran, Saudijska Arabija i Ujedinjeni Arapski Emirati, a 2025. i Indonezija - čime je narastao na sadašnjih 11 članica.

Neravnomjeran blok

Snaga bloka danas je izrazito neravnomjerno raspoređena. Kina, s nominalnim BDP-om od oko 20,85 bilijuna dolara čini otprilike polovicu ukupnog gospodarskog outputa BRICS-a i sama je veća od zbroja preostalih deset članica.

Indija, s približno 4,15 bilijuna dolara, druga je najveća i ujedno najbrže rastuća velika ekonomija u skupini, s projiciranim rastom od oko 6,5 posto u ovoj godini. Za usporedbu, Kina raste oko 4,4 posto, a SAD tek oko 2 posto.

Rusija i Brazil slijede s otprilike 2,6 do 2,7 bilijuna dolara svaki, dok su Južnoafrička Republika i noviji članovi, s izuzetkom naftom bogatih Saudijske Arabije i UAE-a, gospodarski znatno manji, ali donose demografsku težinu (Etiopija, Egipat, Indonezija) ili energetske resurse.

Zajedno, prema podacima koje je iznijelo trenutačno indijsko predsjedništvo bloka, BRICS predstavlja oko 49 posto svjetskog stanovništva; njegov udio u globalnom BDP-u kreće se, ovisno o metodologiji, oko 27 do 30 posto u nominalnim iznosima i blizu 40 posto mjereno paritetom kupovne moći.

No taj se dojam snage gubi kad se gleda BDP po stanovniku: Amerikanci u prosjeku imaju oko 94.400 dolara godišnje, građani EU-a oko 51.000, dok najveći dio BRICS-ovog stanovništva, uključujući Indiju i veći dio Afrike, živi s prihodom po stanovniku koji je i deset puta niži.

Nema do dolara

Središnji politički cilj bloka od samog početka bio je smanjiti ovisnost o zapadnim institucijama - Svjetskoj banci, MMF-u i sustavu SWIFT - te dati globalnom jugu veći glas u globalnom upravljanju, uključujući reformu Vijeća sigurnosti UN-a u kojem Indija, Brazil i Južnoafrička Republika i dalje nemaju stalna mjesta.

Konkretni institucionalni iskorak dogodio se 2015. osnivanjem Nove razvojne banke (NDB) sa sjedištem u Šangaju, zamišljene kao alternative Svjetskoj banci.

Banka je do sredine 2025. odobrila oko 37 milijardi dolara kroz stotinjak projekata, respektabilan iznos za deset godina rada, no i dalje tek djelić onoga što godišnje plasiraju veće međunarodne institucije poput Svjetske banke, i uz to još uvijek uglavnom u dolarima.

Većina zajmova u lokalnim valutama dosad je odobrena u kineskim juanima i južnoafričkim

Koliko je ciljeva ostvareno nakon 25 godina BRICS-a?

Kategorija: SVIJETAžurirano: Ponedjeljak, 14 Rujan 2026 12:22
Objavljeno: Ponedjeljak, 14 Rujan 2026 12:22

randima, dok zajmova u drugim valutama članica gotovo i nema, unatoč službenom cilju NDB-a da do 30 posto financiranja bude u nacionalnim valutama.

Slična se slika ponavlja i s najambicioznijim ciljem posljednjih godina - smanjenjem ovisnosti o dolaru.

Prema podacima MMF-a, udio dolara u svjetskim deviznim rezervama krajem 2025. i početkom 2026. kretao se oko 56 do 57 posto. Dolar ostaje daleko najzastupljenija rezervna valuta, a njegov se udio posljednjih godina tek blago smanjuje, bez jasnog kontinuiranog pada.

Sve više trgovine unutar bloka ipak se namiruje u lokalnim valutama, a Rusija i Kina trguju u rubljima i juanima. No ni sam Putin nije sklon govoriti o zajedničkoj valuti, u listopadu 2024. rekao je da je "prerano" o tome raspravljati, a indijski ministar vanjskih poslova Subrahmanyam Jaishankar u ožujku 2025. u londonskom Chatham Houseu javno je odbacio ideju zamjene dolara, ustvrdivši da je dolar "izvor globalne gospodarske stabilnosti".

Rezultat je postupno umnožavanje alternativnih platnih kanala, a ne stvaranje jedinstvene protuteže dolaru.

Političke prepreke

Najveća prepreka BRICS-u, međutim, nije gospodarska nego politička: blok, za razliku od EU-a ili NATO-a, nema ni ugovor, ni stalno sjedište, ni tajništvo, a njegove članice sve češće ratuju ili su u otvorenom sukobu jedna s drugom.

Indija i Kina duž sporne himalajske granice, Saudijska Arabija i Iran zbog jemenskog rata koji se ovog tjedna dodatno zaoštrio, Iran i UAE zbog rata sa SAD-om i Izraelom.

Analitičar Alejandro Reyes sa Sveučilišta u Hong Kongu stoga BRICS opisuje ne kao pokušaj stvaranja jedinstvenog antizapadnog saveza, nego kao skupinu zemalja koje se međusobno ne slažu, ali dijele interes za veći manevarski prostor na međunarodnoj sceni pri čemu, dodaje, pravo pitanje nije može li BRICS postići jedinstvo, nego može li upravljati neslaganjem i istodobno nastaviti praktičnu suradnju. (Hina)

Koliko je ciljeva ostvareno nakon 25 godina BRICS-a?

Kategorija: SVIJETAžurirano: Ponedjeljak, 14 Rujan 2026 12:22

Objavljeno: Ponedjeljak, 14 Rujan 2026 12:22

